

ויחי תשפ"א

מנחת השר

הגיונות במשנתו של הגרש"ר הירש זללה"ה

השלם וחלקיו

א: תכונות ומאפייני יחיד או קבוצה מבדילה אותם באופן טבעי מקבוצות בעלי אופי אחר, דרכו של עולם שאכן שינוי זה משפיע למטרות שונות וגורמות לפירוד מוכרח.

אכן, מכנים משותפים יתכנו אף בין בעלי חילוקים שונים, ועשויים לגרום חיבור וייעוד משותף למען המכנה המשותף.

ב: השוני והייחודיות המאפיינים את שנים עשר השבטים עמדו לנגד עיני יעקב, והוא מבדילם לענפיהם, שבט המושלים, שבט החכמים, שבט הסוחרים וכדומה, גם במשך הדורות נחלקו בנחלתם וישובם על פי הבדלים הכרחיים אלו. עמים הם, עמים נפרדים.

אך הבטחת הבורא ליעקב הייתה 'ונתתיך לקהל עמים', עמים שונים בקהל אחד, בקיבוץ ומטרה אחת, כי לא הרי יכולתו של עם זה כיכולתו של עם אחר, וקיבוץ היכולות כולם בקהל אחד ושאיפה אחת, הוא היכול להגיע למטרת על משותפת.

ג: וכך מבקש יעקב את בניו: 'הקבצו' אתם עם יכולתו של כל יחיד, וקיבוץ זה יתן לכם את יכולת העשייה כגוף אחד ולא כ'בני יעקב' הנפרדים וחלושים ככל יחיד. אך קיבוץ לשמו לא ישיג את מטרתו כי אם 'ושמעו', האיחוד יהיה סביב מטרת השמיעה והקבלה, סביב הרוח. אך גם בזה לא די, 'ושמעו אל ישראל אביכם', לא הרוח והחכמה לשם עצמה תאחד אתכם, אלא מטרתכם המשותפת תהא רוח ישראל אביכם.

ד: ובהתייחס לתכונת כל אחד 'וזאת אשר דבר להם אביהם', הוא מברך את כל אחד בהתאם 'ויברך אותם איש אשר כברכתו', אך אין ברכה זו רק לפרט לכשעצמו כי הוא חלק אחד מתוך המערכת הכוללת של שמיעת רוח יעקב, 'בירך אותם' כשם שהייתה ברכה זו לתועלת תכונת כל אחד, הייתה בה ברכה למטרת הכלל הנוצרת מקיבוץ היחידים.

ה: קריאתו של יעקב אל בניו להתקבצות וקבלת הברכות הייתה 'האספו', תיבה זו בניגוד ל'הקבצו' אינה מבטאת את החיבור בין הנפרדים, אלא היא דורשת את פירודו של כל אחד ממציאותו הקודמת לצורך שלמות ואיחוד המכנה המשותף ביניהם ('האסף מרים' היה אף ללא איחוד כלל, אלא ניתוק מהווייתה הקודמת לצורך המתחדשת), וכוונתו היא: התנתקו מתכונותיכם והשוני המפריד ביניכם, ושימו ליבכם שאופי זה אינו מטרה לעצמו, אלא אמצעי להגיע ביחד למטרה המאוחדת ומשותפת לכולכם.

וכך על ידי זניחת הפירודים כתופעה לעצמה, והשימוש הנכון בהם כאמצעי למטרה המשותפת של כבוד ה' כברכתי אשר אברך אתכם, 'ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים', יבואו הימים שאחר קץ הימים הללו, אותם ימים שיראו בגלוי את אחדות ה'.

